

AZ UNIÓ BEVÉTELEI

Az EU költségvetésének finanszírozása szinte teljes egészében (99%-ban) saját forrásokból történik. Az éves bevételeknek teljes mértékben fedezniük kell az éves kiadásokat. A saját források rendszeréről a Tanács az Európai Parlament véleményét figyelembe véve egyhangúlag határoz, és azt a tagállamoknak meg kell erősíteniük.

JOGALAP

- Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 311. cikke és 322. cikkének (2) bekezdése, valamint az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó szerződés 106a. cikke és 171. cikke;
- az Európai Unió saját forrásainak rendszeréről szóló, 2014. május 26-i 2014/335/EU, Euratom tanácsi határozat^[1]; az Európai Unió saját forrásainak rendszerére vonatkozó végrehajtási intézkedésekről szóló, 2014. május 26-i 608/2014/EU, Euratom tanácsi rendelet^[2]; valamint a tradicionális, a héa- és a GNI-alapú saját források rendelkezésre bocsátásának módszereiről és eljárásáról, valamint a készpénzigények teljesítését célzó intézkedésekről szóló, 2014. május 26-i 609/2014/EU, Euratom tanácsi rendelet^[3]. E jogi aktusok – a sajátforrás-határozat megerősítését követően – 2016. október 1-jén léptek hatályba, és 2014. január 1-jétől visszamenőleges hatállyal alkalmazandók.

CÉL

Az Európai Unió pénzügyi önállóságának biztosítása a költségvetési fegyelem korlátain belül.

HOGYAN MŰKÖDIK?

Míg az Európai Szén- és Acélközösség (ESZAK) indulásától fogva rendelkezett saját forrásokkal, az Európai Gazdasági Közösséget (EGK) és az Európai Atomenergia-közösséget (Euratom) kezdetben a tagállamok hozzájárulásaiból finanszírozták. A saját forrásokról szóló, 1970. április 21-i határozat saját forrásokkal látta el az EGK-t. Az éves kifizetési előirányzatok fedezetéül szolgáló saját források jelenleg az EU bruttó nemzeti jövedelmének (GNI) legfeljebb 1,20%-ára korlátozódnak^[4]. Mivel a

[1]HL L 168., 2014.6.7., 105. o.

[2]HL L 168., 2014.6.7., 29. o.

[3]HL L 168., 2014.6.7., 39. o.

[4]A pénzügyi keret 2020. évre vonatkozó, a GNI alakulásának megfelelő technikai kiigazítása (ESA 2010), COM(2019) 0310, 2019.5.15.

költségvetésnek mindig egyensúlyban kell lennie, a kiadásokat is ez a felső határ korlátozza (1.4.3.). A gyakorlatban a 2014–2020-as időszakra vonatkozó jelenlegi többéves pénzügyi keret (1.4.3.) az EU GNI-jének nagyjából 1%-a körül határozza meg a kiadások felső határát.

A BEVÉTELEK ÖSSZETÉTELE

1. „Tradicionális” saját források

Ezek vámokból, mezőgazdasági vámokból, valamint cukor- és izoglükóz-illetékekből állnak. E forrásokat az 1970. évi határozat hozta létre, beszedésük azóta is folyik. A tagállamok által a beszedési költségek fedezésére visszatartható százalékos arány 25%-ról 20%-ra csökkent. A „tradicionális” saját források jelenleg a saját forrásokból származó bevételek valamivel több mint 10%-át teszik ki^[5].

2. A héaalapú saját források

Ennek lényege, hogy a tagállamok által beszedett héa becsült összegének bizonyos százalékát átutalják az Uniónak. Bár az 1970. évi határozat előírja, ezt a forrást a tagállamok héarendszereinek 1979-es harmonizálásáig nem alkalmazták. A héaalapú forrás jelenleg a saját forrásokból származó bevételeknek a „tradicionális” saját forrásokhoz hasonló százalékát teszi ki.

3. A GNI-alapú saját források

Ezt a saját forrást a 88/376/EGK tanácsi határozat hozta létre, lényege pedig az, hogy a tagállamok bruttó nemzeti jövedelmének az adott év költségvetési eljárása során meghatározott egységes százalékát lefölözik. Eredetileg csak akkor szedték volna be, ha a többi saját forrás nem fedezte volna teljesen a kiadásokat, ma azonban javarészt ebből finanszírozzák az EU költségvetését. A GNI-alapú saját forrás az 1990-es évek vége óta megháromszorozódott, és általában a saját forrásokból származó bevételek mintegy 72%-át teszi ki.

4. Egyéb bevételek és az előző évről áthozott egyenleg

Az egyéb bevételek közé tartoznak az EU személyzete által a fizetésük után fizetett adók, a nem uniós országok egyes uniós programokhoz teljesített hozzájárulásai, valamint a versenyjogi vagy egyéb szabályokat megsértő vállalkozásokra kirótt bírságok. Többlet esetén minden egyes pénzügyi év eredményét bevételként átviszik a következő év költségvetésébe. Az egyéb bevételek, az eredmény és a technikai kiigazítások általában a teljes bevétel kevesebb mint 10%-át teszik ki.

5. Korrekciós mechanizmusok

A saját források jelenlegi rendszerének célja továbbá a tagállami hozzájárulások közötti költségvetési eltérések kiigazítása. Az 1984-ben elfogadott „brit visszatérítés” azt jelenti, hogy az Egyesült Királyság hozzájárulását az általa (a tradicionális saját források kivételével) befizetett hozzájárulás és az ország számára kiutalt költségvetési kiadásokból való részesedése közötti különbség kétharmadával megegyező mértékben csökkentik, és ezt az összeget az ország visszakapja a költségvetésből. Ezt a visszatérítést 2007-ben kiigazították annak érdekében, hogy

[5] [Az Európai Unió végleges éves beszámolója – 2019. évi pénzügyi év.](#)

a 2004 óta csatlakozott tagállamok nem mezőgazdasági kiadásait fokozatosan kizárják ennek kiszámításából. Ezt a kiigazítást az összes többi tagállam fizeti egyenlő mértékben, Németország, Hollandia, Ausztria és Svédország kivételével, amelyek csökkentett mértékben járulnak hozzá a brit visszatérítés finanszírozásához. Németország, Hollandia, Ausztria és Svédország emellett a 2007–2013 közötti időszakban a héaalapú forrás tekintetében csökkentett mértékű hozzájárulást, Hollandia és Svédország pedig ugyanebben az időszakban csökkentett GNI-alapú hozzájárulást fizetett.

A jelenlegi helyzet az, hogy az Egyesült Királyságra vonatkozó meglévő korrekciós mechanizmus alkalmazása továbbra is folytatódni fog, csakúgy, mint a 2014–2020 közötti időszakban a héaalapú saját forrás tekintetében a csökkentett lehívási mértéké Németország, Hollandia és Svédország esetében (0,15%). A korrekciós mechanizmus magában foglalja továbbá az éves GNI-alapú hozzájárulás bruttó csökkentését a 2014–2020 közötti időszakban Dánia (130 millió euró), Hollandia (695 millió euró) és Svédország (185 millió euró), illetve a 2014–2016 közötti időszakban Ausztria (2014-ben 30 millió euró, 2015-ben 20 millió euró és 2016-ban 10 millió euró) esetében.

AZ UNIÓ SAJÁT FORRÁSAINAK REFORMJA

A Lisszaboni Szerződés hangsúlyozta, hogy a költségvetést teljes egészében saját forrásokból kell finanszírozni, és felhatalmazta a Tanácsot, hogy a Parlamenttel való konzultációt követően egyhangúlag elfogadja az Unió saját forrásainak rendszerére vonatkozó határozatot^[6]. Bevezette a saját források új kategóriái meghatározásának és a meglévők megszüntetésének lehetőségét is. Azt is előírta, hogy az ilyen határozatokra vonatkozó végrehajtási intézkedéseket a Tanács csak a Parlament egyetértését követően fogadhat el.

2014-ben magas szintű munkacsoportot hoztak létre, hogy a nemzeti parlamentekkel folytatott párbeszéd keretében elvégezze a saját források rendszerének általános felülvizsgálatát. A munkacsoport a Parlament, a Tanács és a Bizottság képviselőiből állt és Mario Monti elnöklete alatt működött. Ez az úgynevezett Monti-csoport a 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretre vonatkozó tárgyalások során, a Parlament kitartó követelésének köszönhetően jött létre.

A csoport 2017 januárjában ismertette végleges jelentését. A csoport két éven át vizsgálta, hogy az európai költségvetést hogyan lehetne átláthatóbban, egyszerűbben, méltányosabban és demokratikusan elszámoltathatóbb módon finanszírozni. A csoport legfontosabb következtetése az volt, hogy a jelenlegi kihívások kezelése és az európai polgárok számára kézzelfogható eredmények felmutatása érdekében az uniós költségvetés bevételi és kiadási oldalát egyaránt meg kell reformálni.

Az Európai Unió pénzügyeinek jövőjéről szóló, 2017 júniusában ismertetett vitaanyagban a Bizottság öt forgatókönyvet, illetve azok bevételi oldalra gyakorolt hatását vázolta fel.

2018. május 2-án a Bizottság javaslatokat terjesztett elő a jelenlegi héaalapú saját forrás egyszerűsítésére és az alábbi új saját források bevezetésére:

[6]A tagállamoknak minden ilyen határozatot meg kell erősíteniük.

- a kibocsátáskereskedelmi rendszer bevételeinek 20%-a;
- az új közös összevont társaságiadó-alap tekintetében alkalmazott 3%-os lehívási mérték (amelyet a szükséges jogszabályok elfogadását követően fokozatosan vezetnek majd be);
- nemzeti hozzájárulás, amelyet az egyes tagállamokban az újrafeldolgozásra alkalmatlan műanyag csomagolási hulladék mennyisége alapján számítanak ki (különként 0,80 EUR).

A Bizottság becslései szerint ezek az új saját források az uniós költségvetés mintegy 12%-át tennék ki, és akár évi 22 milliárd euró bevételt is jelenthetnek.

A Bizottság javasolta a jelenlegi kedvezmények fokozatos, öt év alatt történő kivezetését, majd az összes kedvezmény megszüntetését, továbbá a tagállamok által a beszedési költségek fedezésére visszatartott vámbevételek 20%-ról 10%-ra történő csökkentését. Javasolta továbbá, hogy növeljék a saját források éves lehívására vonatkozó jelenlegi, az EU bruttó nemzeti jövedelmének 1,20%-át kitevő felső határt 1,29%-ra, tekintettel arra, hogy a 27 tagú EU teljes bruttó nemzeti jövedelme alacsonyabb, továbbá hogy fokozzák az uniós költségvetésből garantált eszközök felhasználását, valamint hogy az Európai Fejlesztési Alapot integrálják az uniós költségvetésbe.

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSPONTJA

Az elmúlt években a Parlament több állásfoglalásban (például az [Európai Közösségek saját forrásainak rendszeréről](#) szóló, 2014. december 17-i állásfoglalásában) rámutatott a saját források rendszerének problémáira, különösen annak túlzott bonyolultságára. Javaslatokat terjesztett elő az Unió pénzügyi függetlenségének biztosítására, valamint reformokat sürgetett annak érdekében, hogy a bevételek beszedése egyszerűbbé, átláthatóbbá és demokratikusabbá váljon.

A Lisszaboni Szerződés új rendelkezéseire építve a Parlament többször is a saját források rendszerének mélyreható reformjára hívott fel, például [„A 2014–2020-as időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretről folytatott tárgyalásokról: tanulságok és a következő lépések”](#) című, 2014. április 15-i állásfoglalásában.

Az [Európai Unió saját forrásainak rendszeréről szóló tanácsi határozatra irányuló tervezetről](#) szóló, 2014. április 16-i jogalkotási állásfoglalásában a Parlament rávilágított a Monti-csoport fontosságára, és hangsúlyozta, hogy egyéb akadályozó tényezők mellett az uniós finanszírozás jelenlegi rendszere megakadályozta, hogy a Tanács többségi döntéssel elegendő kifizetési előirányzatot biztosítson az éves költségvetésekben az uniós jogi kötelezettségek és politikai kötelezettségvállalások teljesítéséhez.

A Parlament [„A 2014–2020-as időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret választások utáni felülvizsgálatának előkészítése: a Parlament észrevételei a Bizottság javaslatát megelőzően”](#) című, 2016. július 6-i állásfoglalásában felszólította a Bizottságot, hogy az egyszerűség, a méltányosság és az átláthatóság mint vezérlő elvek figyelembevételével nyújtson be 2017 végéig egy 2021-től érvényes, ambiciózus jogalkotási csomagot a saját forrásokra vonatkozóan.

[A 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret felidős felülvizsgálatáról](#) szóló, 2016. október 26-i állásfoglalásában a Parlament ismételten hangsúlyozta, hogy csökkenteni kell a GNI-hozzájárulások részarányát, valamint felszólított a héalapú források lényegi megreformálására, vagy teljes megszüntetésére. A Parlament emellett szorgalmazta egy vagy több új saját forrás bevezetését, valamint a kedvezmények minden formájának megszüntetését.

„[Az Európai Unió pénzügyeinek jövőjéről szóló vitaanyagról](#)” című, 2017. október 24-i állásfoglalásában a Parlament megismételte elkötelezettségét az EU sajátforrás-rendszerének teljes körű reformjával kapcsolatban. Hangsúlyozta, hogy a méltányosabb és stabilabb uniós finanszírozás elérése érdekében minden új rendszernek magában kell foglalnia az új uniós saját források kiegyensúlyozott kosarát, amelynek célja az uniós szakpolitikai célkitűzések támogatása, és amelyet fokozatosan kell bevezetni.

[Az Európai Unió saját forrásai rendszerének reformjáról](#) szóló, 2018. március 14-i állásfoglalásában a Parlament felsorolta a saját források jelenlegi rendszere megreformálásának indokait, például azt, hogy kezelni kell a jelenlegi rendszer hiányosságait, és lehetővé kell tenni, hogy az Unió finanszírozza politikáit és megfeleljen az új kihívásoknak. A Parlament ezenkívül a saját források elfogadható és kiegyensúlyozott rendszerét szorgalmazta, felvázolta az új sajátforrás-rendszer létrehozására irányadó elveket és feltételezéseket, felsorolta az új saját források meghatározására használt kritériumokat, valamint javaslatokat tett a lehetséges új saját forrásokra.

[A 2021–2027. évi többéves pénzügyi keretről és saját forrásokról szóló](#), 2018. május 30-i állásfoglalásában a Parlament üdvözölte a saját forrásokkal kapcsolatos, 2018. május 2-i bizottsági javaslatokat, és emlékeztetett azon álláspontjára, mely szerint nem lesz megállapodás a Parlamenttel a következő többéves pénzügyi keretről, ha nem történik megfelelő előrelépés a saját források terén.

[A 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretről szóló](#), 2018. november 14-i állásfoglalásában a Parlament felkérte a Bizottságot, hogy vegye figyelembe az Európai Számvevőszék 5/2018. számú véleményét, valamint további részleteket fogalmazott meg az EU alapvető stratégiai célkitűzéseivel összhangban álló, új saját források kosarának bevezetésére vonatkozóan, amelyek nem növelnék a polgárok adóterheit.

[A 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretről és a saját forrásokról](#) szóló, 2019. október 10-i állásfoglalásában a Parlament megerősítette a választásokat követően kialakított álláspontját. Felszólított a szén-dioxid-kibocsátás határokon történő kiigazítását célzó mechanizmus bevezetésére, amely „méltányos válasz lenne az éghajlatváltozás elleni küzdelemben döntő fontosságú vezető szerep betöltésére irányuló lakossági igényekre, miközben egyenlő versenyfeltételeket biztosítana a nemzetközi kereskedelemben”.

FEJLEMÉNYEK 2020-BAN

2020. május 28-án a Bizottság a megújított többéves pénzügyi keret, valamint a helyreállítási és rezilienciafokozó terv (az uniós országoknak nyújtott támogatások és hitelek) finanszírozása érdekében legfeljebb 750 milliárd EUR összegű hitel felvételét javasolta a nemzetközi piacokon az EU nevében kibocsátott, 3–30 éves futamidejű kötvények révén. Annak biztosítása céljából, hogy az EU visszafizesse a piacról felvett forrásokat, a Bizottság a saját források felső határának az EU bruttó nemzeti jövedelmének 0,6%-ával történő kivételes és ideiglenes megemelését javasolta. Ez az új gazdasági környezet figyelembevételére érdekében a GNI 1,2%-áról a GNI 1,4%-ára javasolt állandó növelésen felül történne. A Bizottság véleménye szerint ez utóbbi megerősíti az uniós költségvetés finanszírozásának szükséges és alapvető reformját. Az egyszerűsített híaalapú saját forrás és a nemzeti hozzájárulások, valamint az nem újrafeldolgozott műanyag csomagolási hulladékon alapuló új saját források mellett a lehetséges új saját források közé tartozik a kibocsátáskereskedelmi rendszeren alapuló saját források kiterjesztése a tengeri és a légi közlekedési ágazatra, az importált fogyasztási cikkek karbonintenzitását ellensúlyozó mechanizmus, a nagyvállalatok működésén alapuló saját forrás, valamint a 750 millió EUR-t meghaladó globális éves árbevételre rendelkező vállalatokra kivetett digitális adó.

[Az új többéves pénzügyi keretről, a saját forrásokról és a helyreállítási tervről szóló, 2020. május 15-i állásfoglalásában](#) a Parlament a saját források felső határának azonnali és tartós megemelésére szólított fel, tekintettel a GNI-nek a válság által kiváltott recessziót követő várható csökkenésére, hogy ne csak a helyreállítás finanszírozására az Unió által felvett hitel kamatait és tőketörlesztéseit fizessék ki, hanem egy nagyratörő többéves pénzügyi keretet is finanszírozzanak, hangsúlyozva ugyanakkor, hogy ez szükséges lenne a tagállamok GNI-hozzájárulásainak a jelenlegi nominális szinten való tartásához.

[Az Európai Tanács 2020. július 17–21-i rendkívüli ülésének következtetéseiről szóló, 2020. július 23-i állásfoglalásában](#) a Parlament kiemelte, hogy egyedül új saját források létrehozása segítheti elő az EU adósságának visszafizetését, és egyúttal megmenti az uniós költségvetést és enyhíti a nemzeti kincstárakra és az uniós polgárokra nehezedő fiskális nyomást is. Megbízta továbbá a többéves pénzügyi kerettel/a saját forrásokkal foglalkozó tárgyalócsoportját, hogy új saját forrásokból álló kosarat magában foglaló megbízás alapján folytasson tárgyalásokat, amely új forrásokat 2021 január 1-jétől az uniós költségvetésbe be kell vezetni, és azt követően egy kötelező ütemterv szerint ki kell egészíteni.

Alix Delasnerie
08/2020

